

H. Hubert Gabriella

Geleji Katona István *versiculusai* és a perikóparend

„Az írott Graduált negyed részényinél többel öregbítettem” — Geleji Katona István, erdélyi református püspök büszkén írja le

H. Hubert Gabriella irodalomtörténész, a budapesti Evangélikus Országos Könyvtár tudományos munkatársa.

e szavakat az 1636-os gyulafehérvári *Öreg Graduál* előszavában. Részletesen beszámol a Bethlen Gábor uralkodása alatt összeírt kéziratos graduál keletkezéséről, valamint Keserői Dajka Jánosnak abban elvégzett munkájáról.¹ Geleji Katona a nyomtatás előtt az írott graduált nemcsak kijavította, hanem azt más graduálokból vett tételekkel, valamint saját szerzeményeivel ki is egészítette: „némelyeket magam elmémmel szerzettem hozzá, mint az minden vasárnapokra való responsoriákat, versiculusokat és benedictiókat avagy az egész éneklést bérekesztő áldásokat, az melyekben az egész esztendő által való evangéliumoknak summájokat és velejeket ritmusonként rövideden, fontos szókkal befoglaltam, az melyek soha még eddig egy graduálban sem láttattak, mert ugya(n) nem is voltak. Olvasd meg őket az Graduál végén,² s úgy tégy ítéletet felőlök, és valamig te szépbekeket és jobbakot nem írsz, addig soha ne ócsároljad.”³

A fenti sorok mutatják, hogy Geleji Katonának a „maga elméjével szerzett” énekei fontos adalékul szolgálhatnak a perikóparend és a graduális éneklés összefüggésének vizsgálatához. Geleji Katona responsóriumai, verzikulusai és *Benedicamusai* ugyanis az egyházi év ünnepeire és vasárnapjaira előírt perikópákat, evangéliumi szakaszokat követik.⁴ A recitatív stílusú *responsorium breve*-k, műfajukból következően, csak egy-egy rövid evangéliumi mondatot, gondolatot tartalmaznak.⁵

A verses *Benedicamusok* négy sorosak. Két strófára — a gyermekek és a kórus énekére — bontva őket általában *a16 (8,8)* *a15 (8,7)* versformájúak. Valószínűleg a *Magne Deus Kyrie* dallamára énekeltek őket.⁶ Költőileg ugyan kevésbé sikerült alkotások, de alkalmasak arra, hogy az evangéliumi mondanivalót emlékezetessé tegyék. Példaként álljon itt a Lukács 14,15–24 alapján Szentháromság ünnepe utáni második vasárnapra írt veraset:

¹ A graduál összefoglaló elemzését ld. Ferenczi Ilona: „Kísérlet a liturgia egységesítésére az Erdélyi Fejedelemségben (a 17. század első felében)”, *Magyar Egyházzene* I (1993/1994) 21–30.

² Második rész, 224–264. lap.

³ RMK I. 658: ((2)).

⁴ Már Ferenczi Ilona figyelmeztetett arra, hogy a verzikulusok szövege a „gazdagabb tartalmú graduálokban az ünnephez vagy vasárnaphoz kapcsolódó evangéliumi alapige”, ld. *Graduale Ráday saeculi XVII.* Bp. 1997. 25. [Musicalia Danubiana 16.]

⁵ Például böjt 3. vasárnapján (Lukács 11,14–28): Ki az némító ördögöt Isten ujjával kiűzéd, irgalmazz műnekünk.

⁶ Hasonlóan a XVI. századi és a XVII. század eleji graduálokban találhatóakhoz, ld. Ferenczi Ilona: *i. m.* 25–26.

Ne vonjon el téged, ember, a mennyországtól a major,
 Sem egynehány igabarom, sem pengig a menyasszony,
 Ne hagyd el, ha eszed vagyon, a mennyeit földiekért,
 Mert azok nélkül is elléssz, s amabban sem vehetsz részt.

A recitatív stílusú *verzikulus*okat verstanilag nem lehet egyértelműen prózának minősítenünk. A legtöbben elvárják a verstől, hogy a sorok szótagszáma, a vers ritmusa szabályszerű legyen. Erről itt nem beszélhetünk, de —kezdetleges— rímelésről igen. A zeneileg kétsoros szöveget a rímelés alapján általában páros- vagy keresztrímes négysoros versként is értelmezhetjük,⁷ amely a recitáló stílussal összefüggően szabad szótagszámú.⁸ A szövegek nyomdai megjelenítése is hangsúlyozza a verses formára való törekvést. Kevésbé szabályszerűen, a liturgikus szövegeknél gyakorta előforduló, mondattani párhuzamosságon alapuló gondolatrítmust is találhatunk bennük. Bár a szövegek versesek, költőinek aligha minősíthetjük őket. Az *Öreg Graduálról* írt tanulmányában már K. W. de Jong kiemelte, hogy Geleji Katona nagy súlyt helyezett az istentisztelet tanulságos és érthető voltára, az általa írt graduális énekekben ennek megfelelően a didaktikus elem uralkodik.⁹ Geleji Katona nyilván azért törekedett a verses formára, hogy ezzel az emlékezetet segítse. Ugyanannak az evangéliumi mondanivalónak csupán verses és valóban költői megfogalmazása közötti különbségre álljon itt példaként Geleji Katona *verzikulusa* és egy ismeretlen szerző Jézus Krisztus nevében írt nagypénteki dicsérete:¹⁰

Geleji Katona István:

Eladaték az minden jóknak adója,
 Megfogaték a foglyoknak szabadítója,
 Megsentiáztaték az igazság,
 Megostoroztaték az ártatlanság.

Ismeretlen szerző:

Mi az oka hát, ez világ,
 Hogy engem így üldöz és vág?
 Ilyen háládatlanságot,
 Földön-mennyen hol, ki látott?

Én vagyok-é gonosztevő,
 Isten szent neve káromló,
 Ilyen iszonyú kínokra
 Világ mint sententiája?

A XVII. századi protestáns istentiszteletben jelenlévő perikóparendet többféle műfajon keresztül is meg lehet világitani. Szövegközlésünkkel ezek egyikére, a perikópákat megszólaltató graduális énekek egy csoportjára szerettük volna

⁷ Többször morfémarím, de előfordul a csak egy magánhangzóra korlátozódó rím vagy az ún. „szemnek való rím” is.

⁸ Pavercsik Ilona szíves szóbeli tájékoztatása szerint a Régi Magyarországi Nyomtatványok készülő harmadik kötetének munkálatai során ő is hasonlóan értelmezte Geleji Katona szövegeit.

⁹ „Een gereformeerd graduale”, *Jaarboek voor Liturgieonderzoek* IV (1998) 159–160. Köszönettel tartozom Czanik Andrásnak a fordításban nyújtott segítségéért.

¹⁰ A *No, földnek minden népei* kezdetű ének 3–4. versszaka. Nyomtatásban először az 1635-ös lőcsei énekeskönyvben (RMNy 1628/1: 413) jelent meg.

felhívni a figyelmet. A terjedelmi korlátok miatt a rezponzóriumok, verzikulások és *Benedicamusok* párhuzamos közlése helyett most csak a verzikulásokat tudjuk bemutatni. Perikópa és graduális ének összetartozását Geleji Katona szerzeményei közül a verzikulások szemléltetik a legjobban, pontosan követik az előírt evangéliumi versek egy-egy részletét, vagy tömören összefoglalják, értelmezik azt.

VERSICVLI DOMINICALES.¹¹

DOMINICA I. Adventus. [Mt 21,1–9]

EOrvendgy oh Sijonnak leánya,

Christusnak Ecclesiája,

Imé el jött tenéked a' te Királyod,

Nagy alázatosan.

DOMINICA II. ADVENTVS. [L 21,25–36]

El jö az Embernek fia az felyhöben,

Nagy ditsőséggel,

Ki el jött vólt előbb az testben,

Nagy szelidséggel.

DOMINICA III. ADVENT. [Is 61,1;

vö. L 4,18]

Az Vrnak lelke én rajtam,

Fel kent engem olajjal,

Hogy hirdetnék az foglyoknak szabadulást,

Az szegényeknek jó hir mondást.

DOMINICA IV. ADVEN. [Is 40,3–4;

vö. J 1,19–28]

En vagyok az pusztában kiáltó szózat,

Egyengessetek az Vrnak utat,

Minden völgy emelkedgyék fel,

Es minden hegy botsátkozzék le.

IN FESTO NATIVIT. [L 2,1–14]

Imé Angyali ditső követ jó hozzátok,

Es az égből Istentől Euangeliumot hoz,

Ne féllyetek, ugy mond, mert született ma

[a' Christus,

Az ti idvözítők.

FERIA II. NATIVIT. [J 1,1–14; vö. 1T 3,16]

El tölt immár az tellyes üdö,

S-el iött az idvözítő,

Nagy kegyességnek titka ez,

Isten jelent meg az testben.

FERIA III. NATIVITAT. D. [Is 11,1]

Imé ki fakadt az tsemetétske,

Az Isai törsökéből,

Es fel huzalkodott az sugár veszötske,

Az ö gyükeréből.

DOMINICA post Natal. [L 2,33–40]

Nevededik vala az gyermek Iesus az testben,

Es erőssödik vala Lélekkal,

Es tellyesedik vala böltteséggel,

S-az Vr előtt való kedvességgel.

IN FESTO Circumcis. [L 2,21]

El telvén az nyoltzadik nap,

Környül metélteték az kis magzat,

Es hivaték az ö neve Iesusnak,

Az kinek hiuta vala az Angyal.

DOMINICA I. post Circum. [Mt 3,11–17]

Meg kereszteliteték az Vr az szölgától,

Az büntelen az bünöstől,

Hogy meg szentelné az mi kereszt vizünket

S-tüzzel-is meg keresztelne bennünket.

¹¹ A verzikulásokat betűhíven közöljük. Az eredeti szövegből hiányzó perikópát vagy egyéb bibliai helyet szögletes zárójelben, az ünnepeket kurzívan adjuk meg. A perikóparendtől való, e tanulmányban nem jelzett eltérések megállapításához lásd lapunk jelen számának 182. skk. lapjait.

*DOMINICA II. post Circumcis.*¹² [Mt 2,13–23]
 Számkivetésben vitették az kisdéd Iesus,
 Az pogány országban, melly Ægyptus,
 Hogy bé telnek az Hoseásnak ama' mondása:
 Ægyptusból hívom ki az én fiamat.
IN MEMORIA INFANTICIDII. [Mt 2,13–18]
 Bé tölt az Ieremias mondása,
 Siralmas jaj szó hallatott Rhamaban,
 Rachel sirattya fiait,
 Nem akar vigasztalást venni.
IN FESTO EPIPHANIAE. [Mt 2,1–12]
 Es te Iuda Bethleheme,
 Nem vagy kissebb az Iudának ezeriben,
 Mert te belöled jö ki az vezér,
 Az ki legeltetni fogja az Israelt.
*ALII.*¹³ [Mt 2,1–12]
 Böltsek látnak uj tsillagot nap keleten,
 S-jönek utánna Ierusalembe,
 Keresik az Sidóknak született királyt,
 S-Bethlehemben fel talállyák.
DOMINICA I. post Epiphan. [L 2,41–52]
 El marada Ierusalembe az gyermek Iesus,
 Melly miatt Ioseph és Maria igen bus,
 Meg találák harmad napon az templomban,
 Vetélkedve az doctorokkal.
DOMINICA II. post Epiphan. [J 2,1–11]
 Első tsudát tön Iesus Canában,
 Az viznek borrá változtatásában,
 Ki nyilatkoztatá az ő ditsőségét,
 S-meg erőssité az ő tanítványinak hiteket.
DOMINICA III. post Epiphan. [Mt 8,1–13]
 Nap keletről és nap nyugatrol sok hívő
 [pogányok el jönek,
 S-az Atyákkal együtt az mennyekben
 [le telepednek,
 Az hitetlen Sidók pedig a' setit pokolra
 [vettettek,
 A' hól sirasok és fog tsikorgások léznek.
DOMINICA IV. post Epiphan. [Mt 8,23–27]
 Bé üle Iesus az hajóban,

Az ő tanítványival,
 Es imé az tengeren nagy háboru támada,
 Vgy hogy az hajó mereng¹⁴ vala.
DOMINICA V. post Epiphan. [Mt 13,24–30]
 Együtt hagyatnak az konkolyok az
 [buzával mind aratásig,
 De akkor azoktól meg választatik,
 Az buza gyűjtetik az tsürben,
 A' konkolyok pedig vettettek az tűzbe(n).
DOMINICA SEPTUAGESIMA. [Mt 20,1–16]
 Az utólsok léznek elsőkké,
 Az elsők pedig végsökké,
 Mert sokak az hivatattak,
 De kevesek az választattak.
DOMINICA SEXAGESIMA. [L 8,4–15]
 Az mag az Isten igéje,
 Az föld az halgatók szive,
 Böldog szü a' ki azt bé fogadgya és meg tartya,
 S-engedelmessen gyümölsét-is hozza.
DOMINICA QVINQUAGESIMA. [L 18,31–43]
 Fel mene az Istennek báránya Ierusalembe,
 Szántszándékkal az mézsárszékre,
 Meg áldoztatott mert ő akarta,
 S-lött az mi büneinknek árra.
DOMINICA QUADRAGESIMA. [Mt 4,1–11]
 Ki vitették Iesus az pusztában az Lélektől,
 Hogy meg kísértetnék az ördögtől,
 Egyedül lenni és éhezni hogy látá,
 Az kísértő ötlet meg ostromlá.
DOMINICA REMINISCERE. [Mt 15,21–28]
 A' fiak az ő kenyereket, a' kegyelmet, el veték,
 De az kölykök fel vénék,
 Fiak valának az Sidók,
 Kölykök az pogányok.
DOMINICA OCULI. [L 11,14–28]
 Böldog méh az melly az Vrat hordozta,
 Es emlék az mellyeket a' szopta,
 De böldogbak kik az Istennek igéjét
 [halgattyák,
 Es azt meg tartják.

¹² Újév és vízkereszt között csak egy vasárnap helyezkedhet el.

¹³ Ugyanarra az ünnepre más verzikulus.

¹⁴ Merülget, már-már elmerül.

DOMINICA Laetare. [J 6,1–15]

Eöt ezereket Vrunk öt kenyerekkel jól tarta,

S-még-is több lön a maradékja,

Mellyből még ismérék hogy ő ama Propheta,

Ki jövendő vala ez világra.

DOMINICA IVdica. [J 8,46–59]

Az Abraham kívánta latni a' Christus
[napját,

Látta és örvendezett rajta,

Mert minek előtte Abraham lött vóna,

Az Christus immár vala.

DOMINICA PALmarum. [Mt 21,1–9]

Ivdözits mostan, oh Iehova,

Kérünk adgy bóldog elömenetet, oh
[Iehova,

Aldott az Király a' ki jött az Vrnak nevébe(n),

Ivdözits ki vagy az magas egekben.

IN PARASCEVE Passionis Domini.

El adaték az minden jóknak adója,

Meg fogaték a' foglyoknak szabadítója,

Meg sententiáztatek¹⁵ az igazság,

Meg ostoroztaték az ártatlanság.

IN FESTO PASsionis Domini. [Is 53,2–3]

Nem vala diszes formája, és szine néki,

Nézték ötet és nem kívánták látni,

Fájdalmaknak férjfia vala,

Ollyan a' ki előtt ember ortzáját el
[fordittya.

ALII. [Is 53,4–5]

Az mi nyavalyánkot a' Christus fel vötte,

Es fájdalminkat viselte,

Eö sebesített meg az mi büneinkért,

S-meg töretet az mi álnokságinkért.

ALII. [Is 53,5–7; vö. Act 8,32]

Az Messiás kékjei¹⁶ minékünk gyógyulá-
[sunkra vóltanak,

Az mi büneink ö reá hárittattanak,

Mint az bárány az mészárszékre vonatott,

Es mint az juh a' nyirő alatt halgatott.

ALII. [Is 53,8–12]

Az ki bünt nem tudott, sem nem tött,

Bünért való áldozattá lött,

Az gonosz tévök közzé számláltatott,

Es az bünösökért imádkozott.

*Eodem die pro vesperis.*¹⁷ [Is 53,9;

vö. Mt 27,57–61; 12,40]

Az bünösökkel együtt lött az ö temetsége,

Es az kazdagnak koporsójában az ö
[tétetése,

Az meddig Ionás vólt az Czet hálnak
[gyomrába,

Addig lön a' Iesus a' koporsóban.

IN FESTO PASchatis. [Mc 16,1–8]

Ne féllyetek kegyes hivek,

Kik az meg feszítettett Iesust keresitek,

Fel támadott az koporsóból, nintsen ott,

Eüres a' hely a' hová a' teste tétetett vólt.

FERIA II. PASCH. [L 24,7.46]

Meg kellett az Christusnak mind azokat
[szenyvedni,

Az miket szenyvedett,

Es harmad napra fel kellett támadni,

Az irások szerént.

FERIA III. PASCH. [L 24,36–44]

Meg állott az fel költ Iesus az ö Tanítványi
[között,

Es nékik békeséggel köszönt,

Meg ismértette magát vélek sok jelekből,

Es Prophetáknak jövendölésikből.

DOMINICA Quasimodogeniti. [J 20,19–31]

Fel támadván az Christus halottaiból,

Ki vön minden kétséget az ö tanítványiból,

Bóldog lön a' Thamás a' ki látá és hivé,

De bóldogbak a' kik nem látták s-hitték.

DOMINICA Misericordias D. [J 10,11–16]

Az Christus ama' jó Pásztor,

Ki az ö juhainak szeretetekkel forr,
S-nem peng a' béres és or,¹⁸

Ki az juhokkal nem gondol.

DOMINICA Iubilate. [J 16,16–23]

Fájdalommal szülnék az testi anyák,

De nagyobbal az lelki atyák,

De fájdalmokat el felejtik,

Midön az fiakot szülik.

¹⁵ Megfílteték.

¹⁶ Sebei.

¹⁷ Ugyanazon a napon vesperán.

¹⁸ Tolvaj.

DOMINICA CANtate. [J 16,5–15]

Használt bizonyában, az mint mondta,
[nékünk,
Hogy az Christus test szerét el ment
[tőlünk,

Mert az Sz. Lélek hozzánk el nem jött volna,
Ha ő el menvén el nem küldte volna.

*DOMINICA ROgationum sive vocem
lucundit.* [J 16,23–30]

Ki jött volt az Fiu az Atyától,

S-ez világra bé jött volt,

Ismet el hagyta ez világot,

S-ment fel az Attyához.

IN FESTO Ascensionis Dom. [Mc 16,14–20]

Fel mene az Vr Christus az magasságban,

Az ő Tanítványinak láttokra,

Akképpen fog ismeg el jöni,

Az miként láttatott el menni.

ALII. [Mc 16,14–20]

Fel emelteték az Iesus az égben,

Az fényes felleghben,

Es üle az Atyának jóbjárja,

S-onnan jö el az ítélet napjára.

DOMI: EXAVDI. [J 15,26 – 16,4]

Ki üzi ez világ az világosságnak fiait,

S-az ő gyülekezetiből ki rekeszti,

Ezzel mutattya meg, hogy nem ő belöle valok,

Noha ideig ő benne lakók.

IN FESTO Pentecost. [Joel 2,28;

vö. Act 2,16–17]

Ki önté az Vr az ő Lelkét minden testre,

Mint az Ioel által meg ígérte,

Es az Israel fiai leányi Prophétálának,

Venei álmokot, s-ifjai látásokat látának.

FERIA II. Pentecost. [Act 2,1–13]

Hirtelenséggel nagy zugas rijada az égből

[mint egy szél,

Es az házat, a' mellyben az Tanítványok

[ülnek vala bé tölté,

Es láttatának ő tölök hasábos tüzes nyelvek

Es mindnyájiknak fejekre ülének.

FERIA III. PENTecost. [Act 2,1–13]

Bé-telének mindnyájjan Szent Lélekkel,

Es kezdének szállani idegen uj nyelveken,

Az miként az el vött Sz. Lélek,

Szóltat vala ő vélek.

DOMINICA TRInitatis. [J 3,1–15]

Valaki másodsor nem születik az Szent
[Lélektől,

Ki rekesztetik az mennyekből,

Mert az ki testi szülektől születik, gyarló az,

De az ki Lélektől-is születik, szent az.

DOMINICA I. Trinit. [L 16,19–31]

El vészik a' hivek ez életbe(n) az ő gonoszikat,

Az hitetlenek-is az ő javaikat,

De viszont az hivek el fogják venni az ő

[javaikat,

S-a' hitetlenek az ő érdemlet gonoszikat.

DOMINICA II. post Trin: [L 14,15–24]

Kazdag az Isten kegyelemmel,

Onszol mindeneket az üdvösséggel,

De az kiket hivat s-nem mennek,

Az ő országából ki rekednek.

DOMINICA III. post Trinitat. [L 15,1–10]

Eörülnek az Istennek Angyali az égben,

Egy meg téro bünösön,

Inkább hogy sem mint sok igazakon,

Kiknek az meg térésre szükségek nintsen.

DOMINICA IV. post Trinitat. [L 6,36–42]

Irgalmasok legyetek egy máshoz,

Az mint az Isten-is irgalmas hozzátok,

Mert az mint ti másokkal tselekesztek,

Akképpen tselekesznek mások-is ti veletek.

DOMINICA V. post Trinit. [L 5,1–11]

Háló az Istennek ígéje,

Tenger ez világnak szélössége,

Halak az halgatók,

Halászok az Tanítok.

DOMINICA VI. post Trinitat. [Mt 5,20–26]

Békélyél meg az te haragosoddal ez életbe(n),

Hogy az téged az Istennel ne vettessen

[az mélységben,

A' honnan soha ki nem jöhetsz,

Mig leget nem szenyvedsz.

DOMINICA VII. post Trinit. [Mc 8,1–9]
Meg száná az Christus az ötet halgató sereget,

Látván hogy meg éhezett,

S-meg vendéglé az szük pusztában böven,

Hét kenyerekkel az negy ezereket.

DOMINICA IIX. post Trinit. [Mt 7,15–23]

A' gyümölsökről ismértetik meg az fa,

S-az tudományról az Propheta,

Mert sem az rosz fa jó gyümölsöt ne(m)

[teremt,

Sem az hamis Propheta igazat ne[m]

[hirdet.

DOMINICA IX. post Trinitat. [L 16,1–9]

Szerezetek barátokat az ti keresményitekből,

Az szegény szükölködök közzül,

Hogy mikor ez világi élettől meg fosztattok,

Könyörögjenek hogy az égben Istentől

[bé fogadtassatok.

DOMINICA X. post Trinit. [L 19,41–48]

Tsak addig az Templom Isten háza,

Az meddig az Isten igazán imádtatik

[abba(n),

De mihelyt fordittatik komplárságra,¹⁹

Ottan lészen latroknak barlangja.

DOMINICA XI. post Trinit. [L 18,9–14]

Meg szégyenül Isten előtt az kevély igazság,

Meg igazul az alázatos hamisság,

Mert az ki magát fel emeli le nyomattatik,

De az ki magát le nyomja fel emeltetik.

DOMINICA XII. post Trinit. [Mc 7,31–37]

Tisztinek az Christus meg felelt,

Mert mindeneket jól tselekedett,

Azt tselekedte hogy az süketek hallynak,

Es az némák szölylyanak.

DOMINICA XIII. post Trin: [L 10,23–37]

Bóldogok az kik az Christust, és tsudait

[szemeikkel nézték,

Es azokból ötet Messiasnak hitték,

Bóldogbak az szent Prophetáknál, és Ki-

[rályoknál,

Az kik noha hitték, de szemeikkel

[nem látták.

DOMINICA XIV. post Trin. [L 17,11–19]

A' Christus tisztított meg minket a' mi

[büneinkből,

Ditsöitsük ötet háláadó szüböl,

Ne kövessük az meg tisztult kilentz

[háládatlanokat,

Hanem az háláadó Samaritánust.

DOMINICA XV. post Trinitat. [Mt 6,24–34]

Senki nem szolgálhat hiven két ellenkező

[uraknak,

Az Istennek és az hitetlen szorgalma-

[toskodásnak,

Mert nem fér egy szüben mind e' kettőnek

[szereteti,

Hanem egygyik az másikat ki üzi.

DOMINICA XVI. post Trinit. [L 7,11–17]

Meg adatott ama' nagy Propheta,

Az Isten az ő népét meg látogatta,

Ne sirjatok szülék halottaitokon,

Mert fel támasztya őket az végső napon.

DOMINICA XVII. post Trin: [L 14,1–11]

Követi az bötsület a' ki ötet nem keresi,

Fut az előtt az ki ötet kergeti,

Ha azért elő akarsz menni, alatt járj,

Ha penig hátra esni, nagyra vágygy.

DOMINICA XIX. post Trinitat. [Mt 22,34–46]

Szeressed az te Vradat Istenedet tellyes

[szivedből,

Ha akarsz idvözülni az törvényből,

Szeressed felebaratodot-is mint tennen

[magadat,

Ezek az főbb parantsolatok, ha tudni

[akarod.

DOMINICA XIX. post Trinit. [Mt 9,1–8]

Bóldog hely az a' melly az Christust be

[fogadgya,

Mert az lészen ő városa,

Es bóldog az kinek büne meg botsáttatik,

Mert nyavalyája ottan el vétetik.

DOMINICA XX. post Trinitat. [Mt 22,1–14]

El jegyzette az völegény Christus az Ecclesiát,

Szent Lelkével mint lelki mátkáját,

El készítette halálával annak lakodalját,

Az mennyeknek bóldogságát.

¹⁹ Kereskedésre.

DOMINICA XXI. *post Trin.* [J 4,47–54]

Meg betegíti az Isten gyakorta az fiaikat,

Hogy meg gyógyítsa az Atyákat,

Meg gyógyítá a' kis Király fiának beteg

[testét,

Meg gyógyítá az Attyának-is kételkedő

[szívét.

DOMINICA XXII. *post Trinit.* [Mt 18,23–35]

Az mi bűneink Isten ellen, tíz ezer talentumok,

Felebarátinké mi ellenünk tsak száz

[denárok,

Meg engedi Isten nekünk a' sok talentumokat,

Engedgyük meg mi-is nekik a' kevés

[denárokat.

DOMINICA XXIII. *post Trin.* [Mt 22,15–22]

Az mi az égben az felséges Istenség,

Majd ugya(n) az a' földön a' Tsászári felség,

Meg kel azért adni az Isternek a mi az Istené,

Az Tsászárnak-is az mi az Tsászár-é.

DOMINICA XXIV. *post Trin.* [Mt 9,18–26]

Tisztátalan vertől buzognak sziveink,

Folynak belőlök gonosz tselekedetink,

Ha az Christust hitünkkel fogdossuk,

Az tisztulást belőle ki vonszuk.

DOMINICA XXV. *post Trinit.* [Mt 24,15–28]

Támadnak hamis Christusok és hamis

[Propheták,

Kik az Christust ez földön imitt amott

[mutogattyák,

Maga az test szerént mostan az mennyek-

[be(n) vagon,

S-onnan jö ki mint az villámás, az

[utólsó napon.

DOMINICA XXVI. *post Trin.* [Mt 25,31–46]

El jö az Embernek fia az ítéletre,

Az ő szent Angyalival együtt e' földre,

Az embereket egy mástol meg válogattya,

Az jókot jobbra, s-az gonoszokat balra

[állattya.

Geleji Katona olyan graduált szeretett volna megjelentetni, amelyből „mint egy példából, többeket is írhatnának le.”²⁰ Óhaja, legalábbis a szövegek tekintetében, részben valóra vált. A Keserői Dajka által javított, átírt hymnuszövegeket ott találjuk a XVII. század második felének valamennyi nyomtatott énekeskönyvében. A kéziratos *Kecskeméti graduál*ban pedig, melynek törzsanyagát Szegedi István másolta 1637–38-ban, már olvasható a fenti verzikulusok egy része.²¹ De említhetjük példaként az 1642–1653 között másolt *Bélyei graduál* is, amelynek 474–491. lapjain fordulnak elő. Itt megvannak a responzóriumok és a *Benedicamus*ok is. A graduális éneklés hanyatlásával azonban Geleji Katona szerzeményei is lassan feledésbe merültek²².

²⁰ ((4)^v.

²¹ MTAK Kézirattár, K 74. A kötetből kiszakadt, tehát töredékes, ma függelékként ismert résznek a 21. levelén találhatóak.

²² Köszönöm Fekete Csabának értékes tanácsait.